

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 9 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki H. K. kwotę 432,08 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.200 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

H. K. zawarła z pozwanym umowę ubezpieczenia (...) obejmującą nieruchomości położoną przy ul. (...) w K. oraz przy ul. (...) w K..

Ww. umowa obejmowała zdarzenia losowe, przepięcia, dewastacje, akcje ratownicze, w której sumę ubezpieczenia określono na kwotę 347.000 zł. Okres ubezpieczenia to 24.01.2014 r. – 23.01.2015 r.

W dniu 15 marca 2014 roku w wyniku lokalnych, intensywnych podmuchów wiatru doszło do uszkodzenia struktury dachu budynku położonego na nieruchomości znajdującej się przy ul. (...) w K..

Po zgłoszeniu szkody w dniu 28 marca 2015 roku został spisany przez strony protokół szkody. (...) S.A. opracował informację na temat szkody, z której wynikało, iż zawarte polisy ubezpieczeniowe obejmowały ubezpieczenie budynku do wartości nowej. Odnośnie budynku przy ul. (...) zaobserwowano: „ lewą część budynku bliźniaka nr 19a, kryta wspólnym dachem z budynkiem nr (...). Na dachu tej części stwierdzono naprawione uszkodzenia papy zgrzewalnej w różnych częściach dachu poprzez wstawienie siatek z lepikiem oraz małe pofałdowania papy. Przez pozrywane fragmenty papy nastąpiło zalanie pomieszczeń piętra gdzie na górnych częściach ścian stwierdzono zacieki w różnych miejscach – na sufitach z boazerii lakierowanej nie stwierdzono stałych uszkodzeń. W tej części bliźniaka wg oświadczenia brak folii pod izolacją strychu z wełny mineralnej. Wobec powyższego zakwalifikowano wymianę papy termozgrzewalnej pow. 7,1x13x2 m, osuszenie stropu i izolacji, malowanie emulsyjne ścian w pokojach i klatce schodowej – pomieszczenia o wym. 2,96x4x28x2,5 m, 3,05x4,28x2,5m, 2,96x4,33m i 3,15x3,05m.

Odnośnie budynku przy ul. (...) stwierdzono: „ prawa część bliźniaka patrząc od strony ulicy, na dachu budynku wspólnym dla obydwu domów krytym papą termozgrzewalną stwierdzono naprawione już uszkodzenia papy poprzez łatanie siatką i lepikiem miejsc rozerwania papy, które powstały na całej jego powierzchni w różnych miejscach oraz wzdłuż okapów, oprócz porozrywania papy, powstały w różnych miejscach niskie pofałdowania. Przez miejsca porozrywanej papy woda z opadów zalała strych i przeciekła do pokoju i przedpokoju piętra ściekając po suficie z boazerii lakierowanej. Zalanie to nie spowodowało większych uszkodzeń w pomieszczeniach, bo wg informacji męża poszkodowanej ta część bliźniaka (na strychu) oprócz ocieplenia wełną mineralną została dodatkowo wyłożona folią. W związku z powyższym do szkody w tej części budynku zakwalifikowano wymianę papy termozgrzewalnej na pow. 7,1x13,2m z osuszeniem dmuchawą zalanego stropu ze strychem.”

Pozwany uznał swoją odpowiedzialność w zakresie naprawienia szkody i wypłacił w ramach przedmiotowego ubezpieczenia kwotę 3,631,34 zł w ramach polisy nr (...), kwotę 4,858,45 zł w ramach polisy nr (...). W następstwie skierowania przez powoda do pozwanego pism z dnia 30 maja 2014 roku w dniu 8 lipca 2014 roku została dodatkowo wypłacona kwota 1.798,20 zł oraz 2.162,93 zł. Sumarycznie pozwana wypłaciła powódce z tytułu zgłoszonej szkody z obu polis kwotę 7.021,38 zł za budynek przy ul. (...) i kwotę 5.429,54 zł za budynek przy ul. (...). Ogółem pozwana z tytułu szkody wypłaciła powódce 12.450,92 zł.

Powódka przed złożeniem pozwu wezwała pozwanego do zapłaty, żądając od pozwanej wyrównania odszkodowania do wartości wyliczonej w przesłanych „prywatnych kosztorysach ofertowych”. Wezwanie obejmowało 3.804,26 zł dla szkody nr PL (...) i 3.674,51 zł za szkodę Nr PL (...).

Szacunkowy koszt koniecznych robót naprawczych pokrycia dachowego budynków stanowiących własności powódki wraz z robotami pozostałymi likwidującymi zalanie pomieszczeń wyniosło 12.883 zł.

Sposobem naprawienia zaistniałej szkody będzie wymiana dwóch warstw papy i będzie to zgodne z zasadami sztuki budowlanej ujętej w warunkach technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych.

Przedstawione przez powódkę kosztorysy sporządzone przez jej męża nie są kosztorysami powykonawczymi lecz kosztorysami nazwanymi jako inwestorskie a więc szacujące szkodę. Powódka do chwili zamknięcia rozprawy nie załączyła kosztorysów powykonawczych oraz faktur z wykonane roboty.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy wskazał, że ustalenia faktyczne poczynione zostały na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach, okoliczności bezspornych i opinii biegłego w formie pisemnej i ustnej uzupełniającej wygłoszonej na rozprawie w dniu 26 stycznia 2016 r.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek dowodowy powódki o odroczenie rozprawy celem złożenia na piśmie pytań do biegłego, gdyż nie zaszyły przesłanki przewidziane w art. 214 § 1 k.p.c.. Pełnomocnicy powódki mogli zadawać pytania biegłemu na rozprawie bo w tym celu bowiem został dopuszczony dowód z ustnej uzupełniającej opinii. Natomiast co do wniosku o dopuszczenie dowodu z oględzin to jest to wniosek spóźniony, gdyż strony od momentu wypłaty odszkodowania są w sporze, więc wniosek ten należało złożyć najpóźniej w pozwie. Nadto biegły w opinii pisemnej stwierdził, iż nie ma potrzeby wyznaczania oględzin przedmiotowych budynków z uwagi na szczegółowe udokumentowanie zakresu i charakteru powstałej szkody w dokumentacji sądowej.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za jedynie częściowo zasadne.

Strony zawarły umowę ubezpieczenia majątkowego. Przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę (art. 805 § 1 k.c.), przy czym w przypadku ubezpieczenia majątkowego, świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku (art. 805 § 2 pkt 1 k.c.). O ile nie umówiono się inaczej, suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody (art. 824¹ § 1 k.c.).

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, że w niniejszej sprawie szczególnego znaczenia nabiera należyte ustalenie rozkładu ciężaru dowodu. Zgodnie z art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c. powód ma obowiązek przytoczyć okoliczności faktyczne uzasadniające jego żądanie, a w miarę potrzeby również właściwość sądu. Jest to granica ciężaru dowodu spoczywającego na powodzie, albowiem ma on wykazać te okoliczności, które warunkują zasadność jego roszczenia. Przepis art. 232 k.p.c. w sposób klarowny stanowi, iż strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Strony były w sporze co do podstawy wypłaty odszkodowania. Pozwany powołał się na § 21 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (dalej OWU), zgodnie z którym wysokość odszkodowania może być ustalona na podstawie rachunków za odbudowę lub naprawę ubezpieczonego mienia potwierdzone kosztorysem powykonawczym lub specyfikacją zakresu wykonanych robót sporządzoną przed pomiot dokonujący odbudowy, a ewentualna dopłata będzie wymagała złożenia ww. dokumentów. Według powoda zastosowanie miał § 21 ust. 2 pkt Ogólnych Warunków Ubezpieczenia tj. wysokość odszkodowania może zostać ustalona na podstawie kosztorysu odbudowy lub naprawy dokonanej systemem gospodarczym, sporządzonym zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych, elektrycznych i instalacyjnych stosowanych w budownictwie, uwzględniającym dotychczasową konstrukcję i wymiary mienia oraz standard wykończenia, przy zastosowaniu takich samych lub najbardziej zbliżonych materiałów”. Żadna ze stron jednakże nie przedstawiła pełnej treści OWU będących integralną częścią umowy ubezpieczenia. Strony pozostawały

w sporze co do interpretacji jej zapisów. Sąd Rejonowy jednakże nie mógł poczynić ustaleń w tym kontekście z uwagi na nieprzedstawienie dowodu.

Z tego względu Sąd Rejonowy przyjął, że należne powodowi odszkodowanie obejmuje odnośnie budynku przy ul (...), koszt rozbiórki starego pokrycia dachu z dwóch warstw papy na odeskowaniu (357 zł), pokrycie dachu dwuwarstwowo papą termozgrzewalną podkładową i wierzchniego krycia (4.907 zł), wywiezienie odpadów na wysypisko (307 zł), dopłata z tytułu korzystania ze środowiska (55 zł), osuszanie ścian, stropów w poziomie piętra przy użyciu osuszacza kondensacyjnego (176 zł), skasowanie zacieków (274 zł), zabezpieczenie podłóg, usunięcie zabezpieczeń (104 zł), malowanie starych tynków ścian wewnętrznych, dwukrotnie farbami emulsyjnymi z przygotowaniem powierzchni (1.077 zł), odnośnie budynku ul. (...), rozbiórka starego pokrycia dachu z papy na odeskowaniu (357 zł), pokrycie dachu dwuwarstwowego papą termozgrzewalną podkładową i nawierzchniową (4.907 zł), wywiezienie odpadów starej papy na wysypisko (307 zł), dopłata z tytułu korzystania ze środowiska (55 zł). Łącznie 12.883,00 zł.

Wobec tego, po odjęciu kwoty dobrowolnie zapłaconej już przez pozwanego (12.450,92), Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 432,08 zł, w pozostałej części oddalając powództwo jako bezzasadne.

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu, na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. z uwagi na fakt, iż powód zgłosił szkodę pozwanemu w dniu 20 marca 2014 r. a zatem termin spełnienia świadczenia przypadał na dzień 19 kwietnia 2014 r.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia przewidzianą w art. 100 k.p.c..

Apelację od powyższego orzeczenia złożyła powódka, zaskarżając wyrok w części, tj. co do punktów 2., 3. i 4.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1) naruszenie przepisów postępowania w zakresie mającym istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia w postaci:

a) art. 233 § 1 k.p.c. polegające na jego błędnym zastosowaniu skutkującym bezkrytycznym uznaniem przez Sąd za rzetelną, wyczerpującą i należyście uzasadnioną opinię biegłego, w sytuacji, gdy zawierała ona liczne uchybienia na które wskazywała powódka;

b) dokonania dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności w następstwie pominięcia ustaleń stron zawartych w dokumentach "Informacja o szkodzie" z którego wynika, że pozwany akceptuje konieczność wymiany wszystkich warstw papy, co z kolei doprowadziło do nieuzasadnionego uznania za prawidłową opinię biegłego, który stwierdza, że wymianie podlegają jedynie dwie warstwy;

c) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. polegające na ich błędnym zastosowaniu skutkującym:

- całkowitym pominięciu w uzasadnieniu wyroku tych dowodów, które potwierdzają żądanie powódki, w szczególności brak odniesienia się do kosztorysów sporządzonych na zlecenie powódki oraz do dokumentu "Informacja o szkodzie" z którego wynika, że pozwany akceptuje konieczność wymiany wszystkich warstw papy oraz braku wyjaśnienia takiego stanu rzeczy;

- całkowitym pominięciu twierdzeń powódki, w szczególności zawartych w załączniku do protokołu z dnia 5 lutego 2016 roku w zakresie uchybień, których dopuścił się biegły przy sporządzaniu opinii i braku wyjaśnienia przyczyn dla których nie zasługiwały one na uwzględnienie;

d) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 207 § 3 i 6 k.p.c. poprzez pozbawienie powódki możliwości odniesienia się w sposób merytoryczny do pisemnej i ustnej opinii biegłego sądowego powołanego w przedmiotowej sprawie oraz uznania za spóźnione wniosków złożonych na rozprawie w dniu 27 stycznia 2016 roku w sytuacji, gdy potrzeba ich powołania powstała dopiero w wyniku wydania przez biegłego opinii pisemnej i ustnej;

e) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. i w związku z art. 217 § 1 i 2 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych mających istotne znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, a które w żadnej mierze nie były spóźnione, co doprowadziło do wydania rozstrzygnięcia w oparciu o niepełny materiał dowodowy;

f) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. polegające na ich błędnym zastosowaniu skutkującym uznaniem, że powódka nie sprostала ciężącemu na niej obowiązkowi dowodowemu, w sytuacji, gdy to sąd podejmował działania uniemożliwiające powódce wykazanie twierdzeń poprzez nieuzasadnione oddalenie wniosków dowodowych oraz nieprawidłowe protokołowanie twierdzeń biegłego w trakcie jego przesłuchania w dniu 27 stycznia 2016 roku;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 363 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że ustalenie wysokości odszkodowania powinno nastąpić według cen z daty powstania szkody, a nie z daty ustalania odszkodowania.

Przy tak sformułowanych zarzutach skarżący wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 7.478,77 wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 kwietnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi;

2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest o tyle zasadna, że skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, aczkolwiek z innych przyczyn niż wskazane w wywiedzionej apelacji.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy nie rozpoznał bowiem istoty niniejszej sprawy.

W toku postępowania bowiem strony procesu nie kwestionowały, że umowy ubezpieczenia z których wywodzi swoje roszczenia powódka zostały zawarte na warunkach przewidzianych w Ogólnych Warunkach Umów ustalonych uchwałą Zarządu (...) S.A. nr UZ/34/2012 roku.

Należy więc przypomnieć, że postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia zalicza się do kategorii tzw. kwalifikowanych wzorców nienormatywnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2004 roku, IV CK 69/03, Lex nr 175953).

Zgodnie z treścią art. 384 § 1 k.c. przesłanką podstawową związania wzorcem jest wymóg doręczenia tegoż wzorca przed zawarciem umowy. Jeżeli ten wymóg jest spełniony, to postanowienia wzorca (ogólnych warunków ubezpieczenia ujętych w polisie) określają treść wiążącego strony stosunku zobowiązaniowego. Z kolei brak doręczenia wzorca powoduje, że strony będą związane jedynie samą umową, a w sprawach w niej nieuregulowanych znajdują zastosowanie przepisy prawa, zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje (zob. M. Bednarek: System prawa prywatnego, Prawo zobowiązań – część ogólna, tom 5, Wyd. C.H. Beck INP PAN Warszawa 2006, str. 595).

Strony procesu powoływały się na treść powyższych OWU wskazując, że w ocenie każdej z nich wywieść z nich można odmienne zasady dotyczące określenia wysokości należnego powódce odszkodowania. Sąd Rejonowy uchylił się od oceny i rozstrzygnięcia prawidłowości stanowiska stron w tym zakresie powołując się na brak inicjatywy dowodowej stron w tym zakresie i nie złożenie przez żadną ze stron do akt sprawy pełnego tekstu OWU.

Stanowisko to jest błędne. Na Sądzie Rejonowym spoczywał bowiem przy stanie faktycznym niniejszej sprawy obowiązek ustalenia w pierwszej kolejności treści wiążącego strony stosunku zobowiązaniowego, czego Sąd Rejonowy

nie uczynił. Należy przy tym podkreślić, że wobec braku sporu co do zasady związania stron OWU w niniejszym procesie, kwestia ta wymagała jedynie interpretacji przez Sąd zapisów tychże OWU. Możliwość ustalenia tych treści w wyniku chociażby zobowiązania stron do złożenia tychże OWU nie może budzić wątpliwości.

Nieustalenie przez Sąd treści wiążącego strony stosunku zobowiązaniowego doprowadziło zaś do tego, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do stosunku zobowiązaniowego będącego przedmiotem sprawy.

Wobec powyższego podniesione w apelacji zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego nie poddają się w obecnym stanie rzeczy kontroli Sądu Okręgowego. Zarzuty te dotyczą bowiem w głównej mierze zakresu postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy, związanej z tym kwestii oddalenia części wniosków dowodowych i oceny przydatności sporządzonej w toku postępowania opinii biegłego dla rozstrzygnięcia sprawy.

Rzecz jednak w tym, że ocena powyższych kwestii jest niemożliwa bez uprzedniego ustalenia treści wiążącego strony stosunku zobowiązaniowego, gdyż to z OWU wynika sposób ustalania wysokości należnego powódce odszkodowania, a ta z kolei okoliczność zdeterminuje zakres koniecznego w sprawie postępowania dowodowego, w tym ewentualnie konieczność sięgnięcia po wiadomości specjalne biegłego. Podobnie dopiero wówczas możliwe będzie ustalenie, czy strony ustaliły w treści łączącego je stosunku prawnego, że ustalenie wysokości odszkodowania powinno nastąpić według cen z daty ustalania odszkodowania, czy też uregulowały tę kwestię w sposób odmienny, którą to kwestię podnosi apelująca w zarzucie naruszenia prawa materialnego.

Wobec powyższych uwag już jedynie na marginesie należy wskazać, że Sąd Rejonowy nie naruszył przepisu art. 328 § 2 k.p.c..

Skuteczność zarzutu naruszenia omawianego przepisu jest przyjmowana z ograniczeniem do przypadków, gdy z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie można w ogóle zorientować się co do podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2004 r., I CK 624/03, LEX nr 97446).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy wyczerpująco odniósł się do dowodów zebranych w sprawie, wskazując, którym odmówił wiarygodności i z jakich powodów. Pisemne motywy zaskarżonego postanowienia umożliwiają odtworzenie rozumowania Sądu pierwszej instancji, które znalazło wyraz w jego sentencji i pozwalają na dokonanie kontroli instancyjnej przez sąd odwoławczy.

Należy również przypomnieć, że z

arzuty naruszenia przepisów postępowania, których skutkiem nie jest nieważność postępowania, wtedy mogą być skutecznie podniesione, gdy strona skarżąca wykaże, że zarzucane uchybienie miało wpływ na treść rozstrzygnięcia. W realiach przedmiotowej sprawy skarżąca nie podjęła nawet próby wykazania powyższej okoliczności.

Sąd Okręgowy w pełni podziela przy tym stanowisko, że skoro uzasadnienie orzeczenia, mające wyjaśnić przyczyny, dla których orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, to wynik sprawy nie może zależeć od tego, jak zostało ono napisane i czy zawiera wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych przypadkach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z: 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003, nr 7, poz. 182; 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP nr 15, poz. 352; 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05; 24 sierpnia 2009 r., I PK 32/09; 16 października 2009 r., I UK 129/09; 8 czerwca 2010 r., I PK 29/10). W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja jednak z całą pewnością nie zachodzi.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c..

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności ustali treść wiążącego strony stosunku zobowiązaniowego, uwzględniając fakt zawarcia przez strony umów ubezpieczenia z odwołaniem do określonych Ogólnych Warunków Umów, a następnie stosownie do treści dokonanych ustaleń przeprowadzi postępowanie dowodowe w zakresie niezbędnym dla oceny zasadności roszczeń powódki.